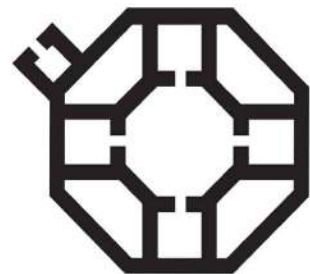

MUSEU ROMÀ

DE PREMIÀ DE MAR

Professorat
Primària

QUADERN PEDAGÒGIC
CICLE SUPERIOR DE PRIMÀRIA

Visita al Museu Romà de Premià de Mar

Objectius

- Conèixer el món romà a partir de la visita a partir del Museu Romà de Premià de Mar.
- Reconèixer i expressar terminologia bàsica del món romà.
- Demostrar haver-se iniciat en la comprensió del temps històric.
- Comprendre què era i com era el Jaciment.
- Aprendre a observar, interpretar la informació i resoldre activitats.
- Valorar el medi a partir dels coneixements adquirits.

Continguts

- Fets i espais rellevants de la història de Premià de Mar.
- Terminologia bàsica històrica i romana.
- La vida quotidiana en una vil·la romana.
- L'antiguitat tardana.

Procediments

- Activitats didàctiques per fixar conceptes
- Identificació dels espais.
- Interrelació de la informació.
- Lectura iconogràfica.
- Observació directa i indirecta.
- Anàlisi i deducció de la informació.
- Extracció de conclusions.
- Ús del vocabulari específic.
- Ús de les fonts primàries i secundàries.
- Valorar el patrimoni.

Actituds

- Actitud correcta durant tot el desenvolupament de l'activitat.
- Respecte cap al patrimoni historicoartístic.
- Manteniment de l'atenció i de l'interès durant l'activitat.
- Participació responsable en el treball en equip.

MUSEU ROMÀ
DE PREMIÀ DE MAR

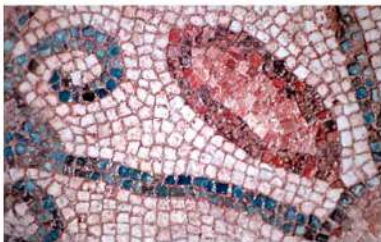
Carrer d'Enric Granados, 115.
08330 Premià de Mar
Tel. 937529197

museuroma@premiademar.cat
www.museuroma.pdm.cat
www.facebook.com/museuroma

El Museu Romà de Premià de Mar acull el conjunt arqueològic de can Farrerons d'extraordinària singularitat a Catalunya. Un edifici de planta octogonal d'època romana tardana que no té paral·lel exacte en cap altre jaciment arqueològic conegut. Les primeres troballes arqueològiques entre la Gran Via i el torrent Font Santa es remunten a 1969, però no és fins al 2000 que les excavacions posen al descobert l'edifici. Es troba en un excel·lent estat de conservació, amb parets de 2,5m. d'alçada de mitjana. Ocupa 735 m2.

Els indicis apunten que al s.V dC un romà acabat va erigir aquest pavelló de rebre per celebrar-hi banquets i gaudir del bany (balneum). Cap a l'any 450 Can Farrerons viurà un procés de ruralització i es va destinar a la producció agrícola: s'hi premsava raïm (torcularia), s'hi guardava el vi (cella vinaria) i s'hi treballava el ferro. Va ser abandonat cap al s.VI dC. Abans, però, va ser utilitzat també com a necròpolis. Amb el pas del temps la sorra de les rieres va colgar l'edifici.

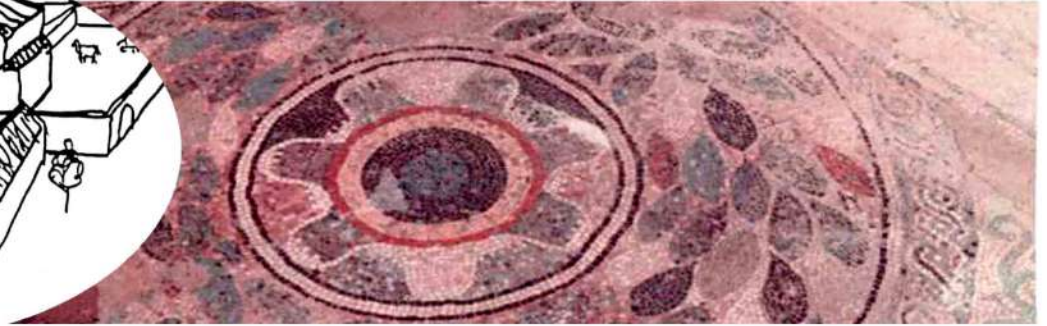
És aquest excepcional edifici el que ha estat obert a la visita amb el nom de Museu Romà de Premià de Mar. Però el jaciment de la Gran Via-can Farrerons és molt més gran, doncs ocupa unes 5,5 Ha, amb una cronologia que s'inicia cap el 75 aC i que va fins a finals del segle VI o inicis del VII dC. Gairebé 700 anys d'història en un mateix assentament!

Les primeres notícies de troballes arqueològiques en aquesta àrea es remunten a l'any 1969, quan es descobreixen, on avui hi ha el número 229 de la Gran Via de Lluís Companys, les restes corresponents a la part noble d'una vil·la romana, amb la presència d'un mosaic, dipòsits, murs, enterraments. Tot plegat es data entre els segles II i IV dC.

La romanització va suposar la imposició de la cultura llatina sobre el substrat iber i una reestructuració a tots nivells (social, polític, econòmic,...). La creació de les ciutats d'Iluro (Mataró) i Baetulo (Badalona) serviran com a centres d'organització del territori i mercats. Els seus respectius territoris s'estructuraran amb les seves respectives vil·les. El paper principal d'aquestes és la de produir excedents, sobretot de la triada mediterrània: oli, vi i cereals. A la zona de Premià de Mar, en concret, el vi. El fet que demostra la importància d'aquesta organització i que no es tracta d'una improvisació és la construcció d'una via de comunicació que uniria Iluro, Baetulo i els seus territoris entre si i amb altres ciutats com Blandae (Blanes) o Barcino (Barcelona), en el que fou un dels ramals de la via Augusta, que passaria pel que es coneix com a Camí del Mig.

És al Museu de l'Estampació de Premià de Mar on es pot visitar una exposició sobre l'arqueologia premianenca, des del neolític fins a la baixa romanitat.

Amb l'arribada dels romans a partir de l'any 218 aC i la posterior conquesta de la pràctica totalitat de la Península Ibèrica, començaran a produir-se tota una sèrie de canvis socials, econòmics i polítics molt importants. Van dividir el territori en tres províncies, amb la imponent ciutat de Tarraco com a capital de la Citerior (i més endavant la Tarraconensis). A més van edificar altres ciutats, com ara, Iluro (Mataró), Baetulo (Badalona), Blandae (Blanes), Egara (Terrassa), Iesso (Guissona), Aeso (Isona), Barcino (Barcelona) o Gerunda (Girona), entre d'altres.

A banda d'aquestes urbs, el tipus d'assentament principal, que va permetre organitzar el territori, seran les villae (vil·les), és a dir, cases de camp. Les villae tenia una part urbana, on hi habitava el propietari de l'explotació, una part rústica reservada als treballadors (esclaus), les eines i els animals. A més, disposaven d'una part fructuària on s'elaboraven i es conservaven els productes que havia generat l'explotació agrícola de la vil·la. Aquestes edificacions eren originalment cases de camp construïdes per a la classe alta. Hi ha dos tipus de vil·les: la vil·la urbana, que podria ser fàcilment accessible des d'una ciutat per una nit o dues, i la vil·la rústica, una granja-casa, permanentment ocupada o habitada en determinades estacions de l'any.

Una vil·la era concebuda com una unitat de producció bàsica, destinada a l'explotació agropecuària d'una extensió de terreny determinada. Però també, era el lloc de descans i d'esbarjo dels seus propietaris, que es retiraven a les seves cases al camp, tot fugint del soroll i del trànsit de la ciutat. A més de les terres destinades a aquesta explotació agrícola, en una vil·la són necessàries unes estructures arquitectòniques on es desenvolupin les diferents activitats. Es poden distingir, d'aquesta manera, dues parts bàsiques: per una banda, les estances que constitueixen la residència del propietari de la vil·la i la seva família (la vil·la residencial) i, per l'altra, les dependències destinades als treballs del camp (la vil·la rústica).

La zona residencial segueix, en certa mesura, l'evolució dels esquemes arquitectònics de les cases urbanes (les domus), on les dependències senyoriales s'articulen entorn d'una habitació central —oberta i porticada— que, segons les seves característiques i situació, rep el nom d'atri o peristil. Menjadors d'estiu i d'hivern (triclinia), dormitoris (cubicula), sales de recepció i de reunions (oecus), biblioteques, banys termals, etc., són algunes de les estances que es podien trobar en aquestes cases, segons les necessitats dels propietaris. Tot i així, normalment les dependències de la vil·la rústica eren més modestes i funcionals. Es poden trobar les habitacions dels esclaus que feien les tasques agrícoles (cellae), els estables dels animals (stabula), els magatzems del gra, els trulls per a premsar olives o raïm (torcularia) i els dipòsits per a líquids, així com altres instal·lacions com els forns ceràmics per fabricar els contenidors —àmfores i gerres— per a transportar l'oli i el vi excedents.

A la comarca del Maresme el poblament romà fou dispers i molt abundant tal i com l'arqueologia ha demostrat. Els romans, que s'havien adonat de la fertilitat de la terra, van instal·lar-se al llarg de tota la costa en aquestes vil·les com a grans centres d'explotació agrària. La vil·la de Can Farrerons és un dels exemples més destacats d'aquest tipus d'edificacions a la població de Premià de Mar i a tota Catalunya. El museu romà de Can Farrerons de Premià de Mar va ser inaugurat el 15 de març del 2015, al carrer d'Enric Granados amb Santiago Rusiñol, a partir d'un conjunt arqueològic d'extraordinària singularitat a Catalunya format per un edifici de planta octogonal d'època romana tardana relacionat amb una vil·la.

Fundació de Roma segons la llegenda. 753 aC.

Comença la República romana. 509 aC.

Línia de temps del món romà

218 aC 2ª Guerra Púnica. Els germans Escipió desembarquen a Empòrion. Fundació de Tàrraco.

197 aC. Divisió de la Península en dues províncies: Hispania Citerior (litoral català i valencià) i Hispania Ulterior (Vall del Guadalquivir).

195 aC. El cònsol Marc Porci Cató controla una revolta indígena. Batalla d'Empúries.

82 aC -72 aC. Guerres Sertorianes a la Península.

El cònsol Juli Cèsar forma el Primer Triumvirat amb Licini Craso i Cneu Pompeu. 59 aC.

Inici de la guerra civil entre Cèsar i Pompeu. 49 aC.

Idus de març (dia 15), Assassinat de Cèsar. 44 aC.

Marc Antoni i Octavi derroten els assassins de Cèsar a Filipos. 42 aC.

Octavi guanya a Marc Antoni a Actium. 31 aC.

Octavi es aclamat com a prínceps. 27 aC. Canvia el seu nom per August i rep el màxim poder.

49 aC. La Guerra Civil del primer triumvirat es trasllada a Hispania. Batalla d'Illèrda.

27 aC. - 26 aC. Guerres Càntabres. August a Hispania.

25 aC. Nova divisió provincial. Tarraconense, Bètica i Lusitania.

15 aC.- 10 aC. Fundació Barcino.

Erupció del Vesuvi. 79 dC.

Màxima extensió de l'Imperi, sota Trajà. 106 dC.

69-79 dC. L'emperador Vespasià concedeix a tots els homes lliures d'Hispania el dret llatí.

122 dC. Viatge de l'emperador Adrià a Hispania.

L'emperador Caracal·la concedeix la ciutadania romana a tots els homes lliures de l'Imperi. 212 dC.

259 dC. Martiri de Sant Fructuós.

260 dC. Primeres invasions dels pobles germànics. Francs i Alamans.

Edicte de Milà: el cristianisme, és religió oficial. 313 dC.

Teodosi el Gran, darrer emperador únic. 392-395 dC. Divisió de l'Imperi entre els fills de Teodosi; Honori (Occident) i Arcadi (Orient).

Alaric saqueja Roma al capdavant dels visigots. 410 dC.

409 dC. Sueus, Vàndals i Alans entren a la Península Ibèrica.

415 dC. Els Visigots entren a Hispania com a aliats de l'emperador per alliberar-la dels altres pobles germànics.

Odoacre, rei dels ostrogots, deposa el darrer emperador d' Occident, Ròmul Augústul. 476 dC.

507 dC. Batalla de Vouillé. Derrota dels Visigots a mans dels Francs. Els visigots es centren en els seus territoris peninsulars.

587 dC. El rei Recared es converteix al catolicisme.

711 dC. Derrota del rei Roderic a la batalla de Guadalete. Final del regne Visigot.

Benvinguts a aquest pavelló de rebre, amb tres sales per fer-hi banquets, on un acabat propietari rebria les amistats i es parlaria de política, de filosofia i s'escoltaria música. I tot això succeïa al segle V dC, quan el món romà tal i com havíem conegut s'estava ja ensorrant de manera definitiva!

"Soparàs deliciosament [...] ens banyarem junts: saps què a prop de la meua casa estan els banys d'Estéfano [...] d'entrants et posarà enciam... després una cria de tonyina grandeta... no faltaran ous cuits... ni formatges quallats al foc del Velabro... i olives [...] et prometo més: no et recitaré res, encara que tu mateix em tornis a llegir de principi a fi els teus "Gegants" o els teus poemes sobre el camp...". Marcial 11, 52

El poeta Marcus Valerius Martialis; nascut a la Tarraconensis a Bìlbilis, ens descriu una escena d'Otium com les que estava previst realitzar el propietari de la Vil·la al pavelló de rebre.

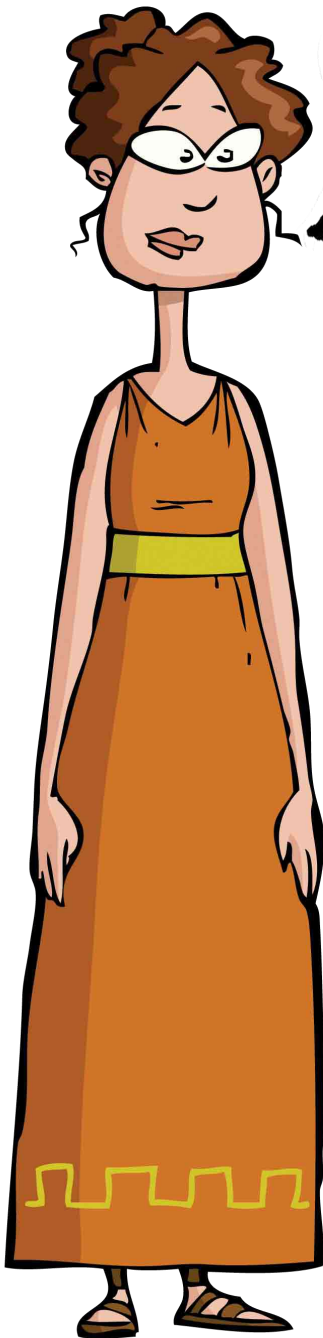
Mosaic romà amb la representació d'un symposium figurant un asarotos oikos. Le Château de Boudry.

En aquest mosaic, apareix representat una escena de banquet de propietari de la vil·la, imaginava celebrar, quan va manar com pavelló de rebre octogonal que avui visites.

Descriu com seria aquests banquets?

El banquet va ser la principal diversió privada entre els romans. Coincidien sempre amb l'hora de sopar, es feien amb convidats i suposava una festa. Moltes famílies no podien assistir aquesta classe de banquets ja que era només per gent de classes afavorides. Solia començar cap a les vuit del vespre. Hi assistien homes i dones i es reclinaven en els triclinis, al voltant de la taula, menys per una de les seves parts que quedava lliure perquè servissin els esclaus. El menjar, que se servia de seguida, solia constar de tres plats, o algun més com a variació. El vi se servia sempre amb aigua, encara que a mesura que avançava la nit la proporció d'aquesta disminuïa. En els banquets més animats de vegades es triava a la reina o rei del banquet que era qui marcava com s'havia de veure el vi i en quina quantitat. De vegades, durant els àpats, un esclau instruït i amb bona veu, llegia algun text o poema.

El món romà va dominar l'enginyeria i els sistemes constructius, sent capaços d'edificar emprant arcs, voltes, cūpules, columnes i gran diversitat de materials com pedra, morter de calç, maõ, teules, estuc, mosaic i opus caementicium un nou sistema que va permetre fer grans obres amb rapidesa, economia i molta solidesa.

Les següents afirmacions són Veritat o Falses?

Augmentar les dimensions i la complexitat dels edificis.

Fer una construcció ràpida.

Obliga a ser recobert amb materials de protecció.

Augmentar els costos i el pes de la construcció.

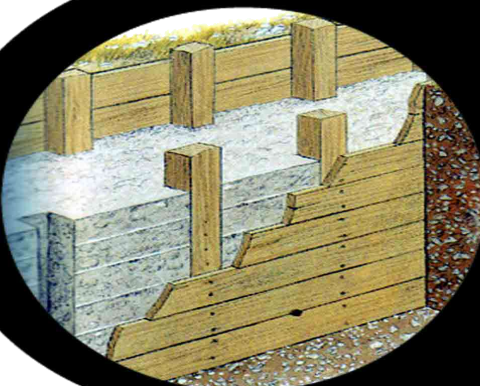
Oferir una gran resistència i durada, ja que s'enduria al llarg dels anys.

Evita haver d'extreure pedra, transportar-les i haver-les treballar.

Necessitava obrers molt qualificats a diferència dels murs de pedra.

L'opus caementicium (del llatí caementum, 'pedra sense tallar, runa') és un tipus d'obra feta de morter i de pedres que té l'aparença del formigó. La barreja es feia a peu d'obra, alternant palades de morter, terra amb pedres (1 part de calç, 2 parts de sorra, 20% aigua).

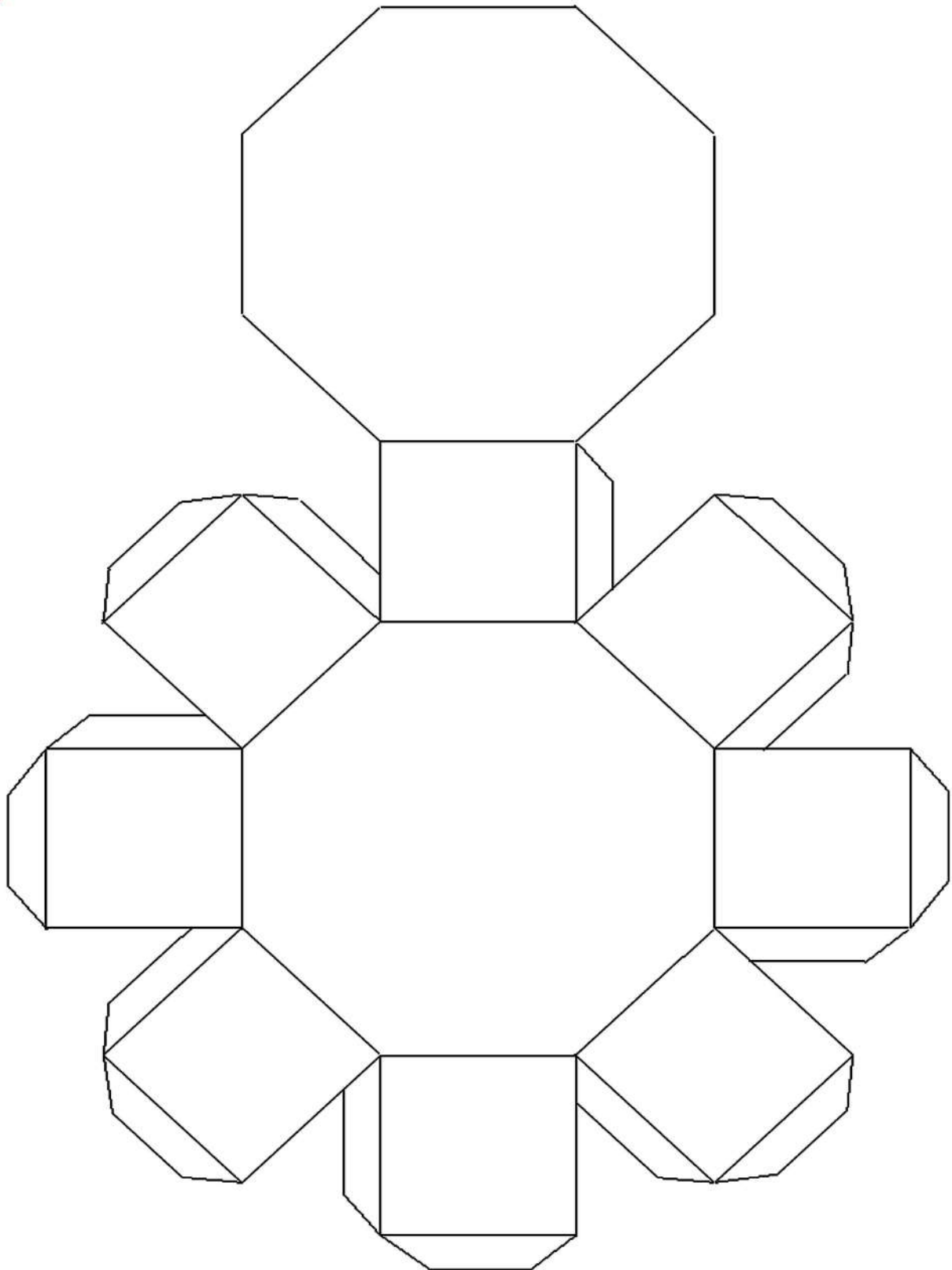
L'opus caementicium es podia emprar tot sol, donant-li forma dins d'un motllo de fusta o emprar-lo entre dues parets de blocs de pedra. L'opus caementicium és una de les claus de l'èxit arquitectònic de les construccions romanes, per la seva velocitat d'execució i la solidesa de la construcció un cop acabada.

Aquí et donem la plantilla perquè puguis construir el teu propi edifici octogonal com el que has visitat.

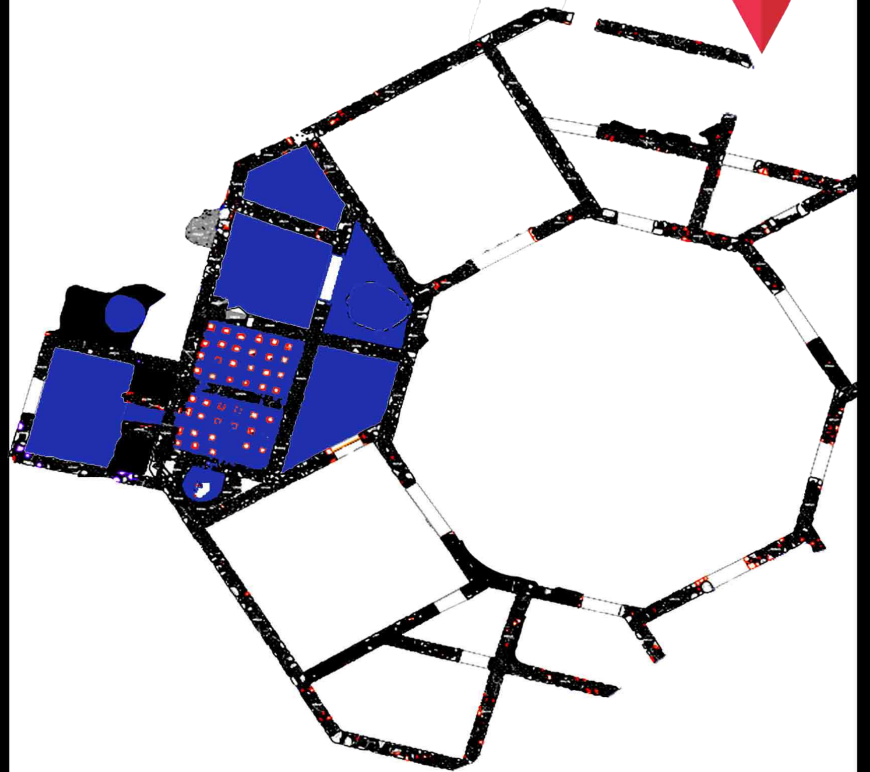
Fes una fotocòpia i només necessites tisores i cola de barra.

A l'edifici trobem les sales construïdes de manera especial per servir de petit balneum, és a dir, uns banys termals de caràcter privat. Comptaven amb un vestidor (apodyterium), les sales i banyeres (alveus) d'aigua freda, tèbia i calenta (frigidarium, tepidarium i caldarium) i un forn (praefurnium) per escalfar les sales.

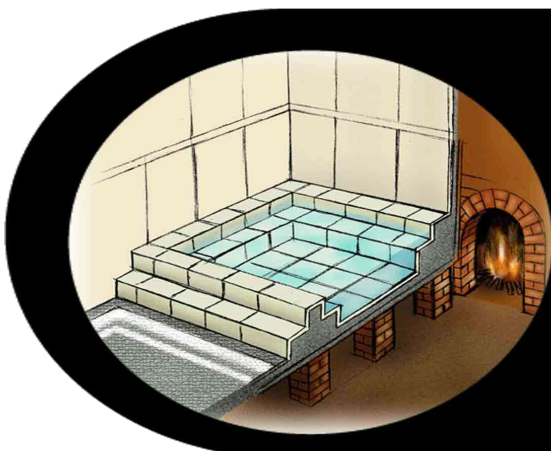

Podries situar en aquesta planta de l'edifici quines eren les sales destinades a Balneum? Posa el nom de cada sala.

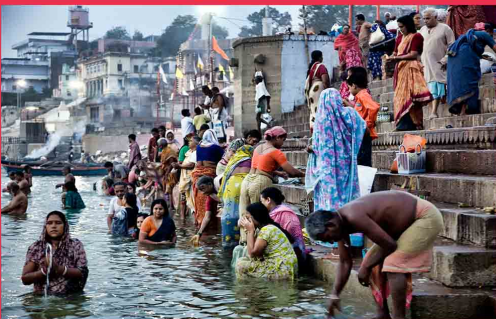
Des de principis del segle III aC., i per influència grega i amb l'aparició de les termes públiques a les ciutats, els romans més adinerats van començar a introduir banys privats a casa seva.

Per escalfar les sales el romans feien servir l'hipocaustum, un sistema de terres aixecats sobre columnes de maons (pilae) i tubs de ceràmica buits (tubuli latericii) a les parets per on circulava l'aire calent que arribava des del forn exterior.

El banys en espais públics o privats en època romana van ser molt populars. Avui a moltes cultures ho continuen sent per motius d'oci, religió, culturals, etc. Comenta les següents imatges de banys d'arreu del món.

La higiene a la cultura hindú està fundada en consideracions rituals, i associada a la noció de puresa. El bany per excel·lència és el bany en un riu, que són el símbol de la Deessa Mare, en què un recupera la puresa original. Després del bany, l'hindú procedirà a realitzar la puja o oració matutina.

Els banys turcs o hamman van ser una continuació dels banys romans que van persistir en la cultura oriental i es van popularitzar sobretot amb l'Imperi otomà. És una modalitat de bany de vapor que inclou netejar el cos i relaxar-se. Han tingut un important paper en les cultures del Pròxim Orient com a punt de reunió social, ritual d'higiene.

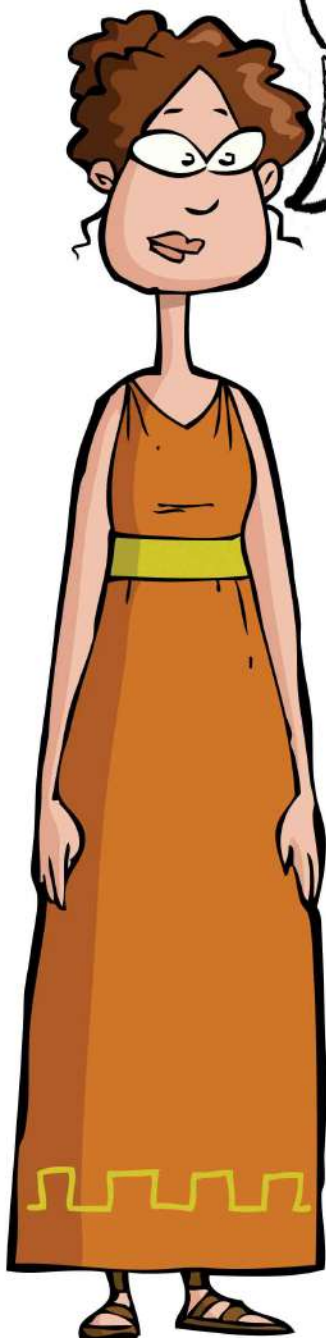

La sauna seca es d'origen finlandès amb una funció higiènica. Els finlandesos, però no només entenen la sauna com una "purificació" de cos, veuen en ella també la "purificació" de l'esperit. Fins a la segona guerra mundial era el lloc on es donava a llum i es preparava el cadàver per a l'enterrament.

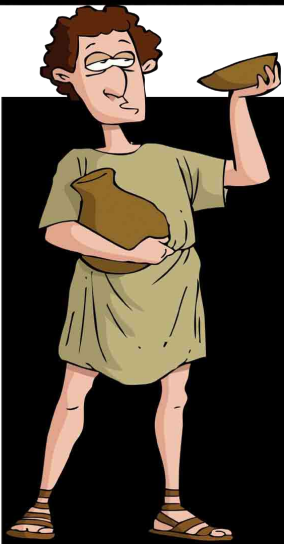

El ofuro japonès és alguna cosa més que una simple dutxa o un bany. Els japonesos no hi van per rentar-se, sinó per prendre un temps de relax. De fet, en el ofuro cal entrar nets.

Durant la segona meitat del segle V i durant el VI dC l'edifici es destinarà a diverses activitats productives canviant la funció original de les estances i reconvertint-les a les noves necessitats. Així, els antics caldarium i tepidarium esdevenen un habitatge i al costat mateix s'hi basteix una instal·lació de producció de vi.

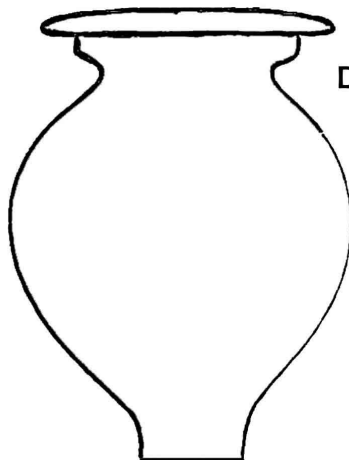

En aquesta època l'edifici compta amb una premsa de palanca o "torculum" com la de l'imatge superior. L'antiga piscina del frigidarium, serà reutilitzat com a "lacus vinarius", on es recollia el most connectat amb la premsa a través de dues teules de ceràmica que travessen el mur divisor entre estances i que fan de canal. Alhora, una de les grans habitacions quadrangulares, esdevindrà una vertadera "cella vinaria" o celler, on fermentava el vi en un "dolum" (grans tenalles de ceràmica) semi enterrats. Gairebé a totes les habitacions en aquesta època hi havia dolia esdevenint l'edifici un gran magatzem.

Les troballes arqueològiques en aquesta àrea són molt nombroses amb restes corresponents a la "pars urbana" i la "pars rustica" d'una vil·la romana, amb la presència d'un mosaic, dipòsits, murs, diversos enterraments, tallers de forja, magatzems vinculats a una terrisseria que fabricava àmfors vinícoles. Tot plegat es data entre els segles I aC i IV dC.

Es tracta per tant d'una zona de 5,5 ha, situada entre el mar i la Via Augusta, de troballes de restes arqueològiques.

Dolia

Àmfora

Aquests dos contenidors ceràmics romans tenien dos funcions ben diferents en el procés de producció i comercialització del vi. Quines?

Es feien servir per contenir vi, raïm, oli d'oliva, cereals, peix, ... L'àmfora adreçada principalment al transport i els dolia constituïen instal·lacions fixes, sent la seva finalitat servir d'emmagatzematge permanent per als productes.

A Premià de Mar encara avui la cultura del vi hi és molt present a partir de la DO Alella. Saps que és? Investiga.

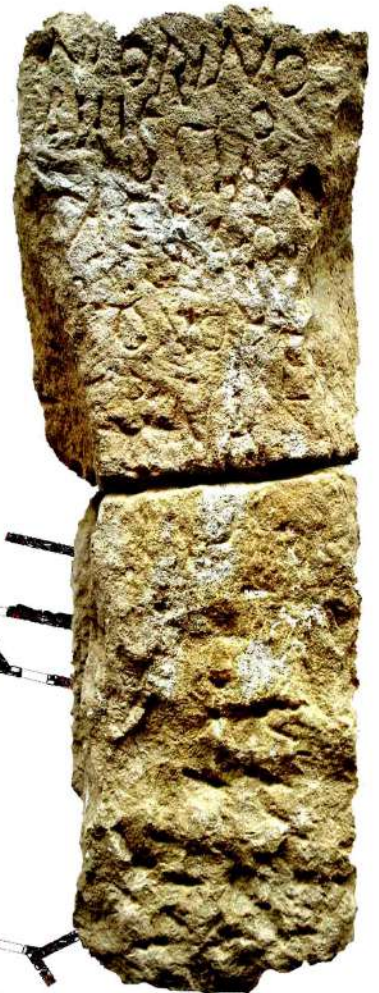
Els vins d'Alella tenen una llarga història i una important significació dins la viticultura catalana. Coneguts i estimats ja a l'època romana els citen Plini i Marcial com a vins laietans. Els vins alellencs eren, en plena edat mitjana, els preferits a la Seu barcelonina, per esdevenir més tard un dels vins de qualitat més exportats des de Catalunya arreu del món, amb particular incidència a les colònies d'ultramar on hi havia abundosa població de catalans.

Avui tota aquesta tradició vinícola es manté viva i els vins de la Denominació d'Origen Alella

Mireu quina troballa!

Un miliari que originalment devia formar part de la propera Via Augusta per assenyalar les milles i que va ser reutilitzat en aquest edifici com a element de construcció. Si us fixeu te una inscripció que es pot traduir com: ...jove nobilíssim Cèsar. Ben nascut per a les coses públiques.

A mesura que Roma anava conquerint nous territoris, els seus enginyers i soldats construïen una xarxa de viària que va acabar unint totes les províncies de l'Imperi. L'objectiu primer va ser facilitar el trasllat de les legions.

Més endavant, un cop controlat el territori, les vies van adquirir més un valor comercial i administratiu que no militar. Al nostre país la calçada principal va ser via Augusta, paral·lela a la costa. Aquesta va ser la primera que es va construir a la península Ibèrica i arribava des dels Pirineus fins a Gades (Cadis).

L'emperador Constantí II

El mil·liaris de pedra assenyalaven, a la vora de les calçades romanes, les distàncies existent fins a la ciutat de Roma (o qualsevol ciutat important de l'Imperi). Les distàncies es mesuraven cada mil Passus és a dir, una milla romana d'aproximadament 1.481 metres.

La inscripció solia recordar el nom de l'emperador i del magistrat que havia construït o restaurat la via. En el nostre mil·liari la tipologia de les lletres ens situen al segle IV encara més quan parla d'un cèsar jove que podria ser l'emperador Constantí II (o potser el cèsar Licini II).

Situa al mapa les ciutats romanes de Roma, Tarraco, Gades i marca el traçat de la Via Augusta.

Has sentit dir l'expressió "Tots els camins porten a Roma"?

Que creus que vol dir?

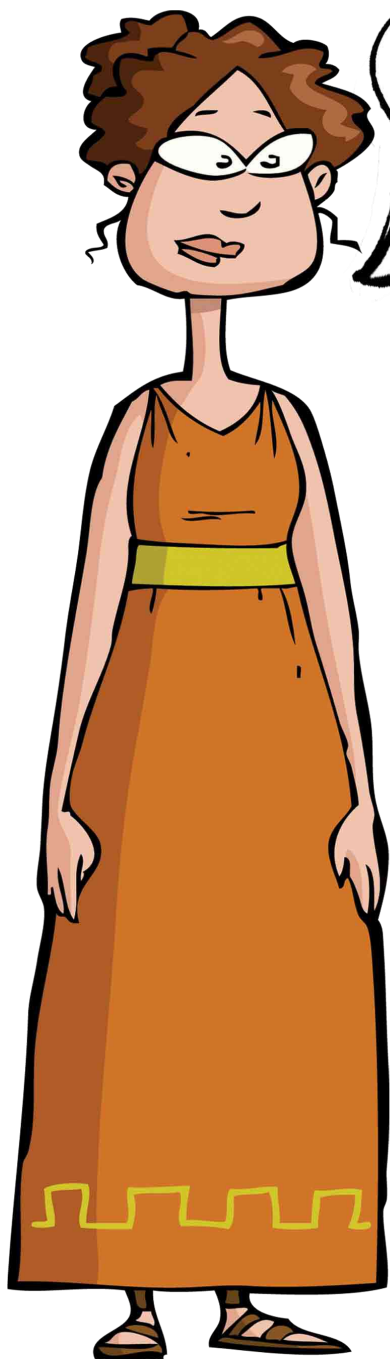
El seu origen es deu al fet que la majoria de vies romanes unien un punt qualsevol de l'imperi amb la ciutat de Roma.

Si una milla romana equival a 1.485 metres, i en una milla hi han 1.000 passos romans i 5.000 peus romans. Quant és un pas i un peu romans?

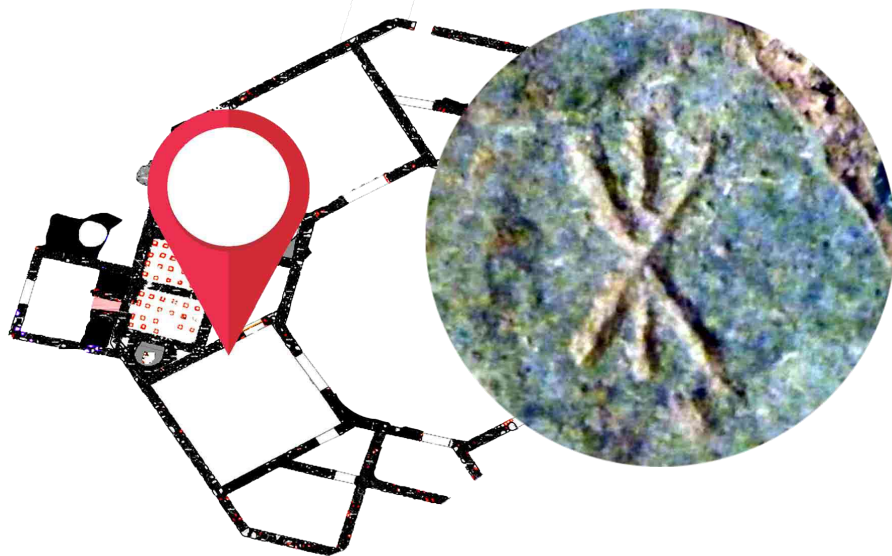

$$1485/1000 = 1,485 \text{ m}$$

$$1485/5000 = 0,297 \text{ m}$$

En un dels murs de l'edifici hi trobem gravat un Crismó o anagrama de Crist, gravat en una de les pedres de la paret de la mateixa sala on es trobà el mil·liari. El símbol indica la presència del culte cristià. El Crismó està format per les dues lletres X (khi) i P (ro) superposades. L'abreviació del terme grec ΧΡΙΣΤΟΣ, que vol dir Crist.

Fes una recerca sobre perquè els primers cristians van fer servir com a símbol religiós la forma del peix.

Símbol en forma de peix usat al cristianisme primitiu com a mètode d'identificació entre els creients. Prové del grec Ichthys (peix), ja que l'acròstic d'aquesta paraula significa "Jesús fill de Déu Salvador".

El cristianisme era una de les religions provinents d'Orient que s'havien estès per la Mediterrània. S'havia difós sobretot entre les classes populars i era vist amb recel, quan no perseguit, per les autoritats, fins que l'emperador Constantí I, l'any 313 amb l'Edicte de Milà, el va legalitzar, fet que propicià el seu arrelament en les elits i l'administració de l'Estat i convertí Roma en la capital del cristianisme.

L'emperador Teodosi I l'any 380, promulga l'Edicte de Tessalònica, amb el que l'Imperi Romà va adoptar oficialment el cristianisme com a religió oficial.

En el segle I dC. va néixer una nova religió dins l'imperi Romà, el cristianisme, que va ser la religió oficial de l'Imperi a partir del 380 dC. El romans originàriament però, tenien uns déus que representaven les forces de la naturalesa: Ianus, Saturnus, Consus, Flora, Pomona, Faunus, Silvanus, Pales i Terminus.

Les conquestes militars i els contactes culturals amb pobles, com el grec, va ampliar el culte als grans déus i deesses mitològics: Júpiter (Zeus), Juno (Hera), Minerva (Atenea); Venus (Afrodita); Mercuri (Hermes); Vulcà (Hefest), Vesta (Hestia), Neptú (Poseidó), Plutó (Hades); Apol·lo o Febo, Diana (Artemisa); Ceres (Demeter), Bacus (Dionís), etc. Els romans van ser molt tolerants. Permetien als pobles que conquerien mantenir la seva religió, i sovint, van adoptar les divinitats dels pobles conquerits com ara Osiris, Cíbele i Mitra.

Els romans també tenien un petit altar a casa seva on retien culte a divinitats: els lars, déus protectors de la llar; els penats, déus que asseguraven l'abastament de la llar; i els manes o esperits dels avantpassats. Els emperadors també eren considerats com a déus i se'ls retia culte.

Minerva

Troba el nom de 13 Déus i Deesses romanes

F	P	I	R	U	C	R	E	M	F	C	E	S	X	Z
V	T	O	G	T	K	Z	A	V	R	E	N	I	M	C
F	C	A	I	D	P	T	C	B	E	Y	B	B	C	K
M	R	P	B	W	R	U	P	O	V	E	S	T	A	K
E	E	O	U	O	P	P	T	Q	A	D	A	K	O	A
Y	T	L	U	S	H	F	K	C	J	S	N	U	K	O
P	I	Â	R	S	Q	N	O	C	A	B	A	Q	V	O
B	P	·	Y	N	H	R	E	X	R	P	I	A	E	E
N	U	L	Z	G	A	G	R	G	Y	O	D	C	N	S
H	J	O	Q	B	A	N	S	E	R	E	C	B	U	K
P	L	U	T	O	C	T	S	R	P	F	L	Z	S	Z
Z	I	L	N	Y	L	R	F	Z	O	T	Q	N	E	P
F	I	P	W	J	U	A	N	E	P	T	U	T	U	M
Y	L	C	K	Y	V	M	P	S	A	M	R	J	K	Q
Q	D	U	X	O	N	U	J	X	I	M	I	C	L	G

Perquè creus que va ser perseguit el Cristianisme en els seus inicis a l'Imperi Romà?

Els cristians no adoraven els déus romans ni el culte imperial. Per als romans realitzaven un culte màlèfic en secret i van ser acusats de fanàtics i constituir una associació que amenaçava la seguretat de l'estat.

Abans de l'abandonament definitiu de l'indret, cap a la segona meitat del segle VI dC, quan ja no es feia vi a l'edifici, es realitzen diversos enterraments formant una petita necròpolis. Anteriorment, però, durant l'ocupació industrial, ja es va fer servir com a lloc d'enterrament ja que s'han trobat quatre tombes de nadons d'aquesta època.

En el món romà hi va haver dos tipus d'enterrament: la incineració, el ritual més estès fins que amb l'arribada del cristianisme que va imposar la inhumació, enterrar el cos directament.

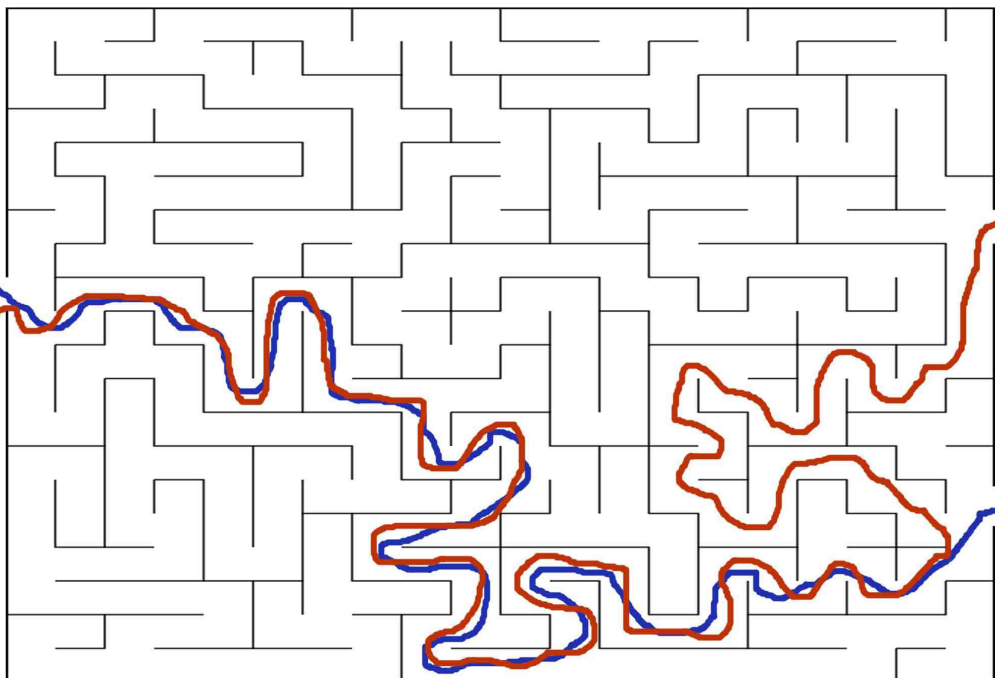
Els romans disposaven de diferents tombes en funció del poder i riquesa de la persona: els grans mausoleus amb sarcòfags, esteles, làpides i estàtues funeràries que recordaven la vida i les gestes del difunt, més senzilles tombes de pedra (cupae), les que utilitzaven elements constructius anomenats tegulae per cobrir els cossos o àmfores, que s'utilitzaven en els enterraments infantils.

Era tradicional enterrar el mort amb algunes de les seves pertinences com eines, recipients amb aliments, ungüentaris, estatuetses de divinitats.

Troba el camí correcte, de cadascú dels personatges, fins a la seva tomba.

Perquè creus que l'aparició del cristianisme porta a que s'imposi el ritus funerari de la inhumació?

El cristianisme adopta la inhumació ja existent a l'imperi romà i la va expandir per l'imperi quan va ser religió oficial prohibint-se la incineració. L'oposició dels cristians primitius a la cremació va ser inspirada per motius religiosos, ja que la destrucció del cos amb foc simbolitzava que la mort és la fi de la vida humana contrària a la seva creença en la resurrecció del cos.

ELS VISIGOTS

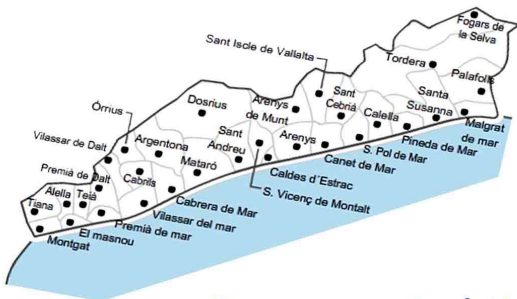
Es tractava d'un poble d'origen germànic que portava molts anys en contacte amb els romans i que, en conseqüència, havia adquirit un vernís de romanització. El rei Ataülf, en l'any de 415, va arribar a la Península com aliat de Roma per a lluitar contra els altres pobles bàrbars –sueus, vàndals i alans– i va establir la seva cort a la ciutat de Barcelona. La seva presència, però, va ser breu, ja que va morir assassinat l'agost del mateix any. Aleshores els visigots van traslladar-se al sud de la Península on van lluitar contra vàndals i alans, rebent com a pagament per part de Roma el dret a establir-se a Aquitània (sud oest de França), tot i que la província Tarraconensis sembla que queda sota domini dels romans. Els visigots són derrotats pels francs a la batalla de Vouillé (507) i ocupen definitivament la major part de la Península Ibèrica amb la creació del Regne visigot de Toledo que perdurarà fins la derrota del rei Roderic a la batalla de Guadalete a mans dels musulmans.

La presència visigòtica no va significar cap canvi important en les estructures socioeconòmiques característiques del període del Baix Imperi Romà ja que els visigots eren una minoria que només suposaven el 3% de la població peninsular. Tanmateix, els visigots van imposar el seu poder militar i van monopolitzar el poder (tots els reis van tenir origen germànic). A més, la convivència de visigots i hispanoromans no deuria ser gens fàcil ja que aquests dos grups estaven separats i regits per lleis diferents: el codi d'Euric per als visigots, i el breviari d'Alaric per als hispanos a més de professar diferents religions (arrianisme i cristianisme) en un moment on la institució eclesiàstica juga un paper molt important. L'església tenia un fort poder econòmic, monopolitzava la cultura i, el que és més important, amb una gran influència política.

A partir de Leovigild (572), va iniciar-se una reforma important de l'Estat visigot que va intentar assolir la unitat territorial de la Península i la integració de les dues poblacions sota els canons religiosos arrians. Aquesta política va trobar una forta oposició per part del seu propi fill, Hermenegild, el qual, recolzat pels grans propietaris hispanoromans, va revoltar-se en defensa del catolicisme. Revolta que va acabar amb l'execució d'Hermenegild a Tarragona. El seu successor, Recared, va convertir el regne visigot al cristianisme (589), assolint la unitat religiosa, tot i que la divisió jurídica va mantenir-se fins a la publicació del Liber Iudiciorum (654), fets que, juntament amb l'adopció de la llengua llatina, afavoririen la integració d'ambdues comunitats. Aquestes mesures, però, van anar acompanyades d'una reforma administrativa que deixava tots els càrrecs del govern municipal, provincial i d'administració de justícia en mans dels magnats visigots.

L'any 409, sueus, vàndals i alans van penetrar a Hispania i es van establir a Gallaecia, Bètica, Lusitània i occident de la Carthaginense. Tan sols la Tarraconense i l'orient de la Carthaginense van quedar sota control imperial. Un any més tard, el 410, els visigots van saquejar Roma, van intentar passar a Àfrica i finalment es van desplaçar al sud de la Gàl·lia. Pressionats per Roma van decidir entrar a Hispania i van fixar la capital a Barcelona a principis del 415. Ja com a federats de l'imperi, van lluitar contra vàndals i alans i es van instal·lar al sud-oest de la Gàl·lia. Davant la pressió dels Francs, el 494 penetren en massa a Hispania i situen la capital a Toledo. Els visigots –una minoria amb relació a la població hispanoromana– acaparen el poder polític, econòmic i religiós. El seu domini no va implicar un trencament amb el món romà, sinó una evolució.

Per què creus que hi ha un Premià de Dalt i un Premià de Mar, un Vilassar de Dalt i un Vilassar de Mar, un Arenys de Munt i un Arenys de Mar,... Quin és el seu origen?

Una característica del Maresme ha estat el flux i reflux humà en l'ocupació del litoral: en general, s'encastellà inicialment a la muntanya (ibers, època dels pirates), i s'establí a la plana en època romana i a partir del segle XIV i, sobretot, del XVI.

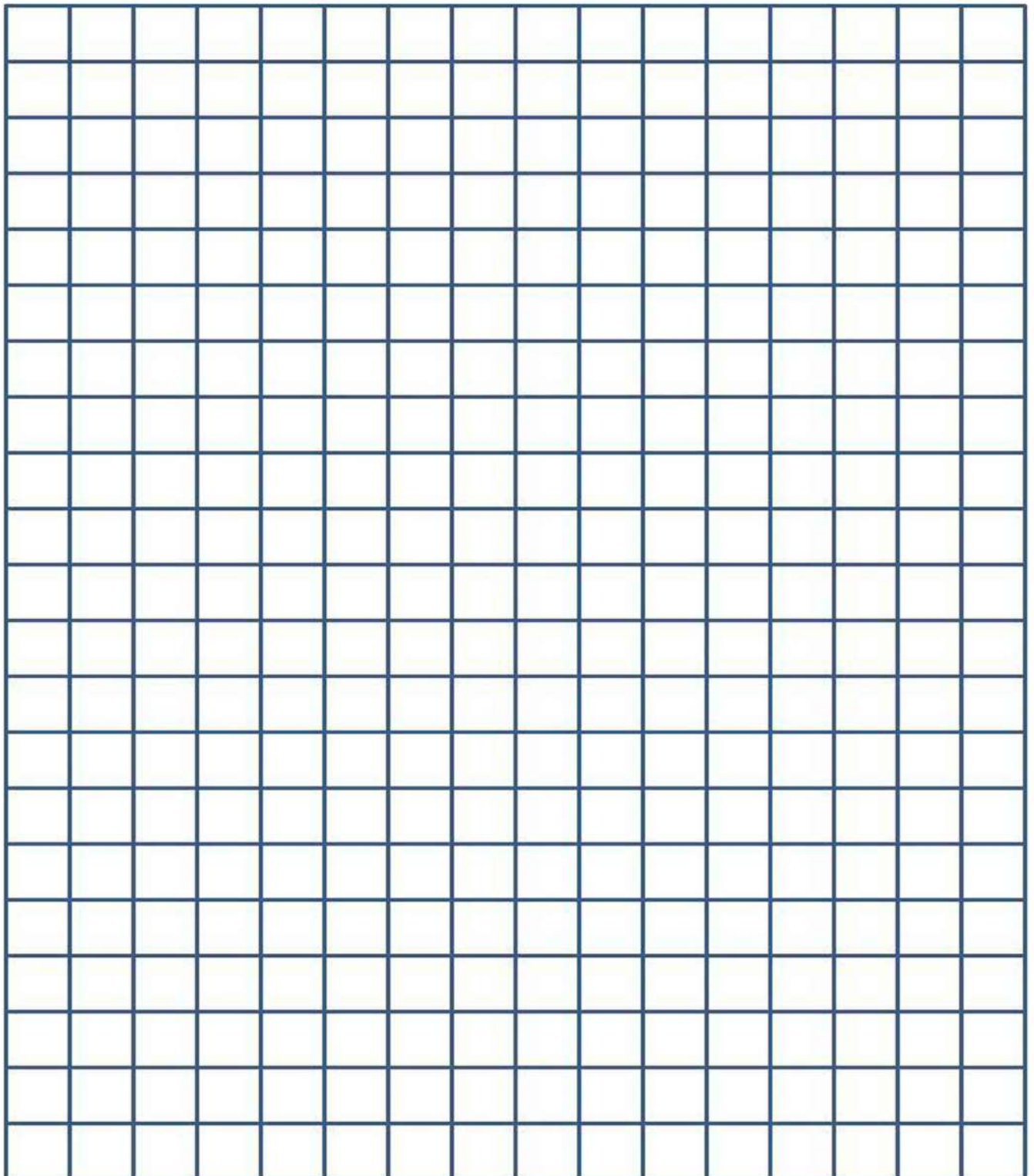

Segurament alguna vegada els has fet servir, però, d'on provenen els adjectius vàndal i bàrbar?

Els vàndals va ser un poble guerrier germànic de centreeuropa que al s.V, travessa la península Ibèrica. Els antics grecs anomenen barbars a estrangers, que no parlaven el grec o llatí i la llengua estrangera sonava a les seves oïdes com un balbuceig.

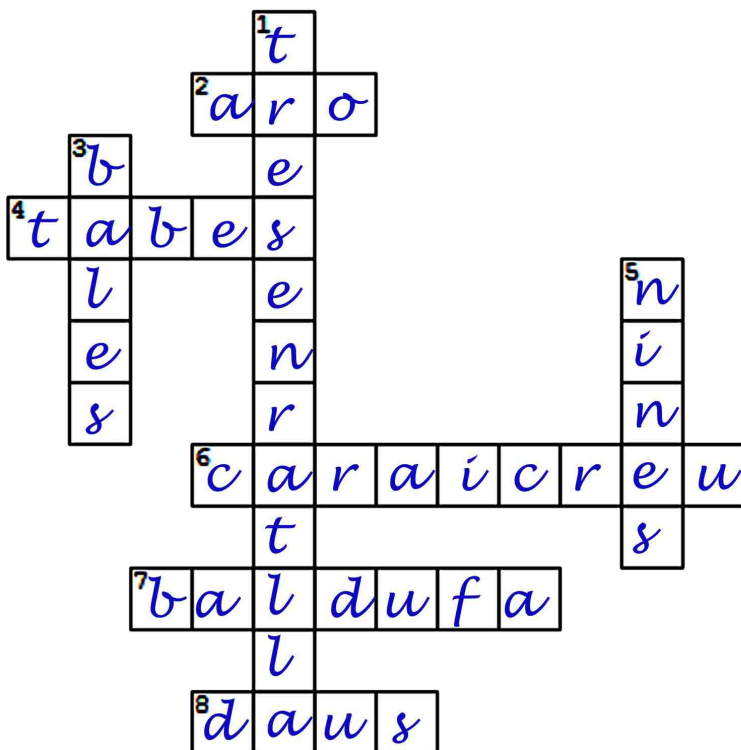
Dissenya el teu propi mosaic amb tesselles negres i blanques. Pots fer servir gomets o bé pintar-ho.

Els infants romans a les seves estones d'oci jugaven a qualsevol lloc, al carrer, a casa, en un jardí... i tenien jocs per tot! Jugaven amb daus, jocs de taula, de pilota, nines,... ja sigui en solitari o en grup...

Sabries descobrir alguns dels jocs romans més populars? Potser fins i tot n'has jugat!.

1.- Terni Lapilli. Joc de taula en què s'ha d'intentar col·locar les teves 3 fitxes en línia abans que el contrincant.

2.- Orbis. Fer rodar un cercle amb l'ajuda d'un bastó.

3.- Ocellatis. Petites boles de fang, pedra o vidre que es feien xocar i rodolar.

4.- Talus. Jocs de puntuació o habilitat amb petits ossets de xai.

5.- Pupa. Juguina que representava una persona i que podien arribar a ser articulades.

6.- Caput et navis. Llençar una moneda a l'aire, i guanyava qui encertava de quin costat cauria.

7.- Turbo. Juguina esfèrica acabada en punta que es fa ballar donant-li força amb els dits o una corda.

8.- Alea. Petits cubs on a les diferents cares hi ha dibuixats punts de l'1 al 6.

GLOSSARI

Alveus-ei: Piscina de les termes que tenia graons per seure.

Àmfora: Contenidor, de caràcter industrial, de fang cuit utilitzat durant l'antiguitat pel comerç.

Apodyterium-i: Sala vestidor dels banys o termes.

Ataülf: Rei dels visigots entre el 410 i el 415. Successor del rei Alaric, Ataülf, que es va casar amb Gal·la Plàcidia, va ser l'encarregat guiar al poble visigot dins del territori de l'Imperi Romà d'Occident, sent el primer en establir-se a la Gàl·lia i en trepitjar Hispania, de fet va morir assassinat a Barcelona.

August: Caius Iulius Caesar Octavianus (63 aC.- 14 dC.). Primer emperador romà. Nebot i hereu de Juli Cèsar, va formar part del segon triumvirat i va guanyar la Guerra Civil i sota el lema de re-instaurar la República conduí, la transició cap a una monarquia amb la forma de principat. El seu govern culminà amb un gran període de pau.

Balneum-i: Banys o sales de bany ja siguin particulars o bé públiques que disposaven de tres sales Caldarium, Tepidarium i Frigidarium.

Caldarium-ii: Sala d'aigua calenta del balneum.

Cella vinaria: en llatí cella-ae. Celler, lloc on es guardaven els recipients (dolia) en aquests grans contenidors ceràmics s'emmagatzemava i/o s'envellia el vi.

Constantí II: Flavius Claudius Constantinus (316 – 340). Emperador romà de la part Occidental de l'Imperi del 337-340. Fill de Constantí el Gran. Va morir lluitant contra el seu germà Constant qui va heretar el govern en no tenir fills Constantí II.

Crismó: Representació del monograma de Crist. Format per les lletres greges X (chi) i P(rho), les dues primeres del nom en grec de Crist.

Cubiculum-i: Habitació o dormitori d'una casa.

Dressel 2-3: Tipus d'àmfora vinària que es va produir a la zona central de la Tarraconensis durant la segona meitat del segle I dC fins a finals del segle II dC.

Dòlia: en llatí dolium-ii. Recipient ceràmic de grans dimensions (capacitat mitjana de 30 àmfors), semi soterrat. Servia per emmagatzemar el vi, oli i/o gra.

Frigidarium-ii: Sala freda del balneum.

Hypocaustum-i: Infraestructura que permetia escalfar els banys i les cases aixecant el terra sobre pilars de maons per tal de fer passar aire calent.

Ímbrex: en llatí imbrex-icis. Teula cuita de forma curva.

Lacus vinarius: en llatí lacus-us. Dipòsit o cup on fermentava el most abans de ser transportat a les dolies.

Licini II el Jove: Flavius Valerius Licinianus Licinius (315-326). Fou fill de l'emperador Licini I. El març del 317, amb 20 mesos d'edat, fou proclamat cèsar. A la caiguda del seu pare el 323 fou privat de tots els seus honors i fou executat poc després (326).

Maons bessales: en llatí later-ris bessalis-is. Maó cuit de aproximadament 22x22 cm. molt utilitzat a partir de mitjans del segle I dC. en revestiments de murs.

Mil·liari: en llatí milliarium-ii. Pedra milària que servia per marcar la distància, en milles, als camins. Acostumen a ser de forma cilíndrica i porta una inscripció amb l'emperador o el magistrat que la mana fer.

Necròpolis: Etimològicament significa ciutat dels morts. Espai destinat als enterraments.

Opus caementicium: Format per una barreja de sorra, cal, aigua i grava, fragments ceràmics. Per les seves qualitats constructives, econòmic i de fàcil aplicació va ser una de les grans aportacions de l'enginyeria romana.

Opus signinum: Barreja de morter de cal i fragments de ceràmica molt petits que es feia servir com enlluït per tenir la característica de ser impermeable.

Opus Tessellatum: Mosaic. Paviment de luxe format per petites peces cúbiques de pedra anomenades tesselles que formaven dibuixos.

Paleocristià: Període del primer cristianisme, anterior al Concili de Nicea (325).

Pars Urbana: Zona de les vil·les romanes destinada com a residència dels propietaris. Les estances d'aquesta zona estaven ricament decorades i s'organitzaven al voltant de patis (atris i peristils).

Pars Rústica: Zona de les vil·les romanes destinada a la producció d'aliments. A la pars rustica és on es concentra els magatzems, premses, molins, forns, corts pels animals i les habitacions dels esclaus.

Pascual 1: Tipus d'àmfora vinària que es va produir a la zona central de la costa catalana durant de segona meitat del segle I aC fins a mitjans del segle I dC.

Peu romà: Mesura romana que equival aproximadament a 0,296 m.

Praefurnium-ii: Forn que servia per escalfar el balneum.

Suspensura: en llatí suspensura-ae. Paviment construït sobre arcs i pilastres, concretament el terra dels banys.

Tegula: en llatí tegula-ae. Teula cuita plana de 2 peus de llarg i 1 peu i mig d'ample.

Tepidarium-ii: Sala tèbia dels balnea.

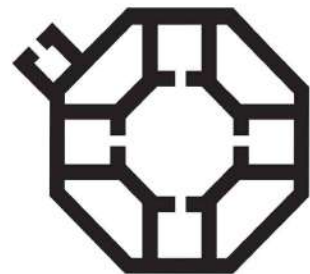
Torculum-ii: Màquina de premsar, ja sigui oli o vi. També serveix per denominar el lloc on es premsava.

Triclinia: en llatí triclinium-i. Estança que tenia la funció de menjador. El seu nom prové del moble en el que s'estiraven els romans per menjar.

Tubuli latericii: en llatí tubulus -i. Tubs de ceràmica que es col·locaven a les parets per fer circular aire calent.

Vil·la: Casa de camp, normalment una edificació amb diverses parts a més del terreny. Dins aquesta es diferencia la pars rustica destinada a la producció agrària i la pars urbana destinada al dominus o propietari.

MUSEU ROMÀ DE PREMIÀ DE MAR

Feu les vostres reserves a:

Correu-e: museuroma@premiademar.cat

Telèfon: 93 752 91 97

<http://museuroma.pdm.cat/>

Ajuntament de
Premià de Mar
www.premiademar.cat

Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

Diputació
Barcelona

Premià
de mar